

ARA COM ARA

L'expansió etèria de Cafè Central

CARLES HAC MOR

Ho sap tohom: Cafè Central és una editorial, peculiar i important, i és força coses més que no tot just una editorial molt interessant. I és profecia que d'aquí a uns anys aquesta llegenda vivent començarà la seva tercera dècada d'existència, amb centenars i potser més d'un miler de llibres i *plaquettes* editats, així com posem-hi un altre miler d'actes convocats.

Sobre aquest currículum dilatadíssim i brillantíssim de Cafè Central hom en podrà escriure –i ben segur que algun dia serà redactat– un assaig extens en el qual es reflectirà una gran part d'allò més essencial de la poesia editada aquí durant tots aquests anys.

Ara, però, voldríem apuntar cap a un altre assaig que en l'esdevenidor també serà realitat: Cafè Central com a incitador d'actes literaris. S'hi raonarà sobre la importància que aquest munt immens d'actes ha tingut per a la vida literària, sobretot per al conreu de la poesia escrita i també llegida i recitada.

Els protagonistes en seran, d'una banda, Antoni Clapés i Victor Sunyol,

els impulsors de Cafè Central, i, de l'altra, les dotzenes i dotzenes de lletraferits que van i vénen al voltant de les iniciatives d'aquelles dues locomotores líriques –marca Clapés & Sunyol– amb pneumàtics per no haver d'anar sobre vies, per poder avançar i retrocedir lliurement per les planes i pels cims de les carenes, per rius i sèquies i per mars, oceans i fins i tot basses i safarejos.

Quantes vocacions literàries –de ser lector, o escriptor, o oïdor o recitador– ha desfermat i desfermarà el cafè Clapés & Sunyol! Ja se sabia que el cafè era una beguda literària, però el cafè cafè Central, a més de poètic i energètic fa enraonar, discutir i emprendre afers tan diversos entre si com ho són tots els mots d'un diccionari.

Perquè les trobades de Cafè Central –presentacions de llibres, recitals de característiques ben distintes, tertúlies, sopars, dinars i un etcètera llarguíssim de convocatòries engrescadores–, fetes arreu del país i més enllà d'aquest, esdevenen sempre una àgora agitadíssima i un ring on s'enfronten poètiques contradictòries entre si i a vegades antagoniques.

I alhora aquestes concentracions de poetes i similars són una llotja on es forgen projectes múltiples, es tramen subversions contra totes les inèrcies i s'ordeixen campanyes perquè allò instituit i solidificat no impedeixi ni el desenvolupament de les idees ni l'escampada de la fortor agra dels versos que no s'adiuen amb el que prediquen certs cadàvers, no gens exquisits, des de les troncs putrefactes que aixequen els lletracagats.

I tot plegat es fa amb una naturalitat admirable. Ningú no diria que aquella gent va capgirant el món literari. Les reunions d'aquests cafetaires –una massa no gens uniforme, amb grans diferències de tota mena– semblen pacífiques amb el seu entorn. I tanmateix, si algun espia del poder s'hi esquitllés per veure què s'hi diu, segur que, a fi de protegir el terrorisme institucional, els denunciaria com a terroristes.

UN CAFÈ QUE NO HA D'AMAGAR RES

És per aquest perill suposat que alguns observadors es pensen que els actes de Cafè Central van canviant contínuament de lloc. I s'equivoquen i el seu error és tendenciós, perquè Cafè Central no s'amaga de res ni té res a ocultar. La seu de Cafè Central és oberta a tothom i és absolutament mòbil per tal com la potència de les seves dues locomotores èpiques no permet la rutina i la mandra dels culs de cafè. I no us penséssiu pas que el gentum que congria Cafè Central és tothora el mateix, no, va variant sense parar. La potència de Clapés & Sunyol ve de l'empenta que els dona no voler consolidar Cafè Central.

EL NOTICIARI

L'autor francès Michel Houellebecq

Ampliació del camp de batalla

PERE GUIXÀ

El *Times Literary Supplement* anunciava l'aparició al mercat anglès d'una ambiciosa antologia de contes francesos preparada per Elizabeth Fallaize a l'editorial de la Universitat d'Oxford. Després de fer un repàs des dels *fabliaux* fins a la irradiació postcolonial –amb narradors haitians, canadencs i algerians–, la crítica Katy Emck no perdona la vida al gènere, com s'acostuma a fer, però cau en l'error d'aclarir que *Un cor simple*, *La venus d'Ille* i *Bola de seu* –els narradors del segle XIX són els que reben més atenció, a l'antologia– poden estar en paritat d'excel·lència amb les grans novel·les. Girant el full, curiosament trobem una ressenya de noves edicions crítiques de dues novel·les de William Faulkner, per a qui el summum de l'art –segons confessava després que se li atorgués el Pulitzer el 1954– sempre havia estat la poesia, però que, com que no se'n sortia, va decidir intentar-ho amb el conte, però com que no se'n sortia va resignar-se amb la novel·la (les dues reeditades són *Els mosquits* i *Les palmeres salvatges*).

El *Magazine Littéraire* d'aquest mes portava un espai dedicat a l'aparició de *Lanzarote*, de Michel Houellebecq –relat que Anagrama ja havia publicat en una edició per a malalts de l'autor d'*Ampliació del camp de batalla*, lamentablement oblidada en català–. Sorpren, per cert, que l'editorial sigui Flammarion, la de llibres anteriors; semblava que el procés judicial per *Plataforma* –acusacions de racisme, integristes afuant la simitarra– havia obert una fractura important. Recordant casos vergonyosos com els de Salman Rushdie amb els seus *Versos satànics* –o, en menor escala però amb el mateix grau d'abjecció i covardia, David Leavitt amb els seus editors anglesos en la publicació de *Mentre Anglaterra dorm*–, la lliçó que rebem és que, quan les coses van mal dades i la vida irromp amb tota la seva insidia en la literatura, és a dir, quan aquesta es torna per fi un joc seriós i digne i ja no queden miserables perquè han marxat a un lloc més segur, l'autor es queda sol, com va començar.

PARLEM-NE

“The Cambridge Grammar of the English Language” (1)

JOAN SOLÀ

L'any passat va aparèixer *The Cambridge Grammar of the English Language* (CGEL), de Rodney Huddleston i Geoffrey K. Pullum (Cambridge: Cambridge University Press 2002), una obra de gran envergadura que jo considero de les més ben fetes que conec en cap llengua. En parlaré llargament en aquesta secció perquè pot interessar tant als lectors catalans com als especialistes en la llengua anglesa. Aclareixo que no m'he llegit tota l'obra, 1.842 pàgines grans i denses; però aquesta mena d'obres no són per llegir-les seguides i d'una sola tirada, i no vull deixar els comentaris per a una data indeterminada i segurament llunyana.

Una gramàtica moderna i ambiciosa com aquesta es pot fer de dues o tres maneres. La pot fer un equip reduït d'especialistes: aquest és el cas d'una altra gramàtica anglesa famosa i també excel·lent, *A Comprehensive Grammar of the English Language*, feta per quatre autors, Randolph Quirk, Sidney Greenbaum, Geoffrey Leech i Jan Svartvik (London: Longman 1985,

reelaboració d'una obra més breu del 1972). O la poden fer un grup nombrós d'especialistes dirigits per un equip reduït. Aquest és el cas de les tres gramàtiques existents en llengües romàniques: *Grande grammatica italiana di consultazione*, amb 37 autors, dirigida per Lorenzo Renzi, Giampaolo Salvi i Anna Cardinaletti (Bologna: il Mulino 1988-1995); *Gramática Descriptiva de la Lengua Española*, amb 73 autors, dirigida per Ignacio Bosque i Violeta Demonte (Madrid: Espasa Calpe 1999), i *Gramàtica del català contemporani*, amb 58 autors, dirigida per Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (Barcelona: Empúries 2002). La gramàtica que comentem és un tercer cas, significativament original.

'AUTORS' I 'COL-LABORADORS'

La CGEL és feta per dos autors, però compta amb 13 “col·laboradors”. La singularitat és que els “autors” signen tots els capítols, tots dos o un de sol o tots dos i un “col·laborador” o un de sol i un o dos “col·laboradors”. Aquesta manera de treballar assegura una co-

herència màxima al llarg de l'obra, perquè els dos autors són sempre responsables del resultat de la redacció de cada capítol. Una de les dificultats més grans d'una obra tan complexa com una gramàtica, feta col·lectivament, és la coherència, tant pel que fa a la doctrina i a la terminologia com pel que fa als aspectes materials (ortotipogràfics i altres). És cert que en molts aspectes aquesta coherència no seria essencial en una obra d'aquestes: el lector hi busca més la modernitat, l'amplitud i la solidesa dels continguts que no pas la uniformitat de pensament; i fins pot ser interessant que tal o tal aspecte es tracti des de posicions diferents. Però també és cert que la coherència total és una qualitat altament positiva i envejable. I en la CGEL implica, a més a més, una presa de posició sobre aspectes teòrics que no és possible en les altres obres.

La CGEL porta al final una llista bibliogràfica dràsticament selectiva, de menys de set pàgines (a la de Madrid és unes quinze vegades més llarga); però a l'interior del llibre no se cita mai cap obra. En realitat, aquest procediment només és aconsellable en una llengua tan segura, estudiada i coneguda com l'anglès. Les nostres llengües, i sobretot els nostres especialistes, i encara més en el cas del català (llengua que fins fa molt poc no comptava amb descripcions extenses i contrastades), necessiten comprovar d'on surt la informació i qui la dona. Veurem detalls bàsics d'aquesta obra. Tinc en compte un debat per Internet, del juliol, entre Joybrato Mukherjee i Pullum i un article de Pullum del desembre (“Recasting the Grammar of English: Why the Tradition Needed Revision”).